ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ολομέλεια)

της 30ής Σεπτεμβρίου 2003 *

Στην υπόθεση C-93/02 P,

Biret International SA, υπό δικαστική εκκαθάριση, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον M. de Thoré, εκκαθαριστή, εκπροσωπούμενη δε στην παρούσα δίκη από τον S. Rodrigues, avocat, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 11 Ιανουαρίου 2002 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πρώτο τμήμα) στην υπόθεση T-174/00, Biret International κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. II-17), και με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως,** εκπροσωπούμενο από τους J. Carbery και F. P. Ruggeri Laderchi,

εναγόμενο πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

υποστηριζόμενο από

το **Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας,** εκπροσωπούμενο από την P. M. Ormond, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνον κατ' αναίρεση,

και

την **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενη από τους Θ. Χριστοφόρου και A. Bordes, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ολομέλεια),

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, J.-P. Puissochet, M. Wathelet (εισηγητή), R. Schintgen και C. W. A. Timmermans, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, D. A. O. Edward, P. Jann, B. Σκουρή, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις της Biret International SA, του Συμβουλίου και της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Μαΐου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, στις 16 Μαρτίου 2002, η υπό δικαστική εκκαθάριση εταιρία Biret International SA, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον M. de Thoré, εκκαθαριστή (στο εξής: αναιρεσείουσα), άσκησε αναίρεση, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 11ης Ιανουαρίου 2002, Τ-174/00, Biret International κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. II-17, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), η οποία απέρριψε τη βάσει των άρθρων 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 235 ΕΚ) και 215, δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ) αγωγή της περί αποκαταστάσεως της ζημίας την οποία, κατά τους ισχυρισμούς της, υπέστη η ενάγουσα λόγω της απαγορεύσεως εισαγωγής στην Κοινότητα βοείου κρέατος προερχομένου από ζώα εκμεταλλεύσεως, στα οποία χορηγήθηκαν ορισμένες ουσίες με ορμονική δράση.

2 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 19ης Αυγούστου 2002, επετράπη στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να παρέμβει υπέρ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Οι οδηγίες 81/602/ΕΟΚ, 88/146/ΕΟΚ και 96/22/ΕΚ

3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 81/602/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 1981, περί απαγορεύσεως ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση (ΕΕ L 222, σ. 32), προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να απαγορεύεται η χορήγηση στα ζώα εκμεταλλεύσεως ουσιών με θυρεοστατική δράση και ουσιών με οιστρογόνο, ανδρογόνο ή γεσταγόνο δράση, καθώς και η διάθεση στην αγορά ζώων εκμεταλλεύσεως στα οποία έχουν χορηγηθεί οι προαναφερόμενες ουσίες και κρεάτων που προέρχονται από τα ζώα αυτά.

4 Κατά παρέκκλιση από την απαγόρευση αυτή, το άρθρο 5 της οδηγίας 81/602 προβλέπει ότι, μέχρι να λάβει το Συμβούλιο απόφαση περί της χορηγήσεως στα ζώα εκμεταλλεύσεως οιστραδιόλης 17β, προγεστερόνης, τεστοστερόνης, τρεμπολόνης και ζερανόλης με σκοπό την πάχυνση, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ισχύουσες εθνικές ρυθμίσεις καθώς και οι διακανονισμοί που έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη σχετικά με τις ουσίες αυτές, τηρουμένων των γενικών διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ. Η παρέκκλιση αυτή δικαιολογούνταν, με την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 81/602, από το γεγονός ότι η χρήση των πέντε αυτών ουσιών έπρεπε να μελετηθεί ακόμη σε βάθος ως προς τη βλαπτικότητά τους ή μη.

5 Στις 31 Δεκεμβρίου 1985, το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 85/649/ΕΟΚ για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική δράση στην κτηνοτροφική παραγωγή (ΕΕ L 382, σ. 228). Η οδηγία αυτή, δεδομένου ότι ακυρώθηκε λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, με την απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1988, 68/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1988,

σ. 855), αντικαταστάθηκε από την οδηγία 88/146/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 1988, για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική δράση στην κτηνοτροφική παραγωγή (ΕΕ L 70, σ. 16).

6 Με την επιφύλαξη της χρησιμοποιήσεως, για θεραπευτικούς σκοπούς, της οιστραδιόλης 17β, της τεστοστερόνης και της προγεστερόνης, η οποία δύναται να επιτραπεί, η οδηγία 88/146 κατάργησε τη δυνατότητα παρεκκλίσεως, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 81/602, ως προς τις πέντε ουσίες περί των οποίων έγινε λόγος στη σκέψη 4 της παρούσας αποφάσεως.

7 Σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 88/146, τα κράτη μέλη απαγορεύουν την εισαγωγή από τρίτες χώρες ζώων εκμετάλλευσης στα οποία έχουν χορηγηθεί, με οποιοδήποτε μέσο, ουσίες με θυρεοστατική, οιστρογόνο, ανδρογόνο ή γεσταγόνο δράση, καθώς και κρέατα που προέρχονται από τα ζώα αυτά.

8 Η οδηγία 88/146 έπρεπε να μεταφερθεί στα εθνικά δίκαια το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1988, αλλά η έναρξη ισχύος της αναβλήθηκε για την 1η Ιανουαρίου 1989. Από την ημερομηνία αυτή και μετά, βάσει της οδηγίας 72/462/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1972, περί των υγειονομικών προβλημάτων και των υγειονομικών μέτρων κατά τις εισαγωγές ζώων του βοείου και χοιρείου είδους και νωπών κρεάτων προελεύσεως τρίτων χωρών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/009, σ. 3), επακολούθησε απαγόρευση εισαγωγής στην Κοινότητα κρέατος και προϊόντων με βάση το κρέας, προελεύσεως τρίτων χωρών, προερχομένων από ζώα στα οποία είχαν χορηγηθεί ορισμένες ορμόνες.

9 Στις 29 Απριλίου 1996, το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 96/22/ΕΚ για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-ανταγωνιστικών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους και την κατάργηση των οδηγιών 81/602, 88/146 και 88/299/ΕΟΚ (ΕΕ L 125, σ. 3). Η εν λόγω οδηγία διατήρησε το καθεστώς απαγορεύσεως το οποίο απέρρεε από τη συνδυασμένη εφαρμογή των οδηγιών 81/602 και 88/146.

Η συμφωνία για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας

10 Στις 15 Απριλίου 1994, κατά τη συνάντηση στο Μαρακές (Μαρόκο), ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και το αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής προχώρησαν, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και υπό την επιφύλαξη της εκ των υστέρων εγκρίσεως, στην υπογραφή της τελικής πράξεως περί περατώσεως των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, της Συμφωνίας περί ιδρύσεως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: ΠΟΕ), καθώς και του συνόλου των συμφωνιών και μνημονίων των παραρτημάτων 1 έως 4 της Συμφωνίας περί ιδρύσεως του ΠΟΕ (στο εξής: συμφωνίες ΠΟΕ).

11 Μετά την υπογραφή αυτή, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 94/800/ΕΚ, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθόσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της (ΕΕ L 336, σ. 1).

12 Οι συμφωνίες ΠΟΕ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, στο παράρτημα 1 Α, η συμφωνία για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (ΕΕ L 336, σ. 40, στο εξής: συμφωνία ΥΦΜ), άρχισαν να ισχύουν την 1η Ιανουαρίου 1995.

13 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, της συμφωνίας ΥΦΜ, «[τ]α μέλη δύνανται να εισαγάγουν ή να διατηρήσουν μέτρα υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας τα οποία επιφέρουν υψηλότερο επίπεδο υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας από αυτό που ενδεχομένως επιτυγχάνεται με μέτρα που βασίζονται στα σχετικά διεθνή πρότυπα, κατευθυντήριες γραμμές ή συστάσεις, σε περίπτωση που υπάρχει επιστημονική αιτιολόγηση ή ως αποτέλεσμα του επιπέδου υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας το οποίο καθορίζεται από ένα μέλος ως κατάλληλο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των παραγράφων 1 έως 8 του άρθρου 5».

14 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμφωνίας ΥΦΜ, «[τ]α μέλη εξασφαλίζουν ότι τα μέτρα τους υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας βασίζονται σε εκτίμηση, ανάλογα με τις συνθήκες των κινδύνων για τη ζωή και την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή των φυτών, αφού λάβουν υπόψη τις τεχνικές εκτίμησης κινδύνων που έχουν αναπτύξει οι σχετικοί διεθνείς οργανισμοί».

Το μνημόνιο συμφωνίας σχετικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες που διέπουν την επίλυση των διαφορών

15 Σύμφωνα το άρθρο 3, παράγραφος 5, του μνημονίου συμφωνίας, σχετικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες που διέπουν την επίλυση των διαφορών (ΕΕ 1994, L 336, σ. 234, στο εξής: μνημόνιο συμφωνίας), το οποίο αποτελεί το παράρτημα 2 της Συμφωνίας για την ίδρυση του ΠΟΕ,

«Όλες οι λύσεις που δίδονται σε θέματα τα οποία προκύπτουν στο πλαίσιο των διατάξεων των καλυπτόμενων συμφωνιών για τις διαβουλεύσεις και την επίλυση διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων διαιτησίας, συνάδουν με τις εν λόγω συμφωνίες και δεν αναιρούν εν όλω ή εν μέρει οφέλη που απορρέουν για οποιοδήποτε μέλος από τις συμφωνίες αυτές, ούτε παρεμποδίζουν την επίτευξη των στόχων των εν λόγω συμφωνιών.»

16 Η παράγραφος 7 του αυτού άρθρου προσθέτει:

«Προτού να ασκηθεί προσφυγή, τα μέλη εξετάζουν τη σκοπιμότητα ανάληψης δράσεων στο πλαίσιο των σχετικών διαδικασιών. Στόχος του μηχανισμού επίλυσης

διαφορών είναι η εξασφάλιση της θετικής επίλυσης των διαφορών. Προτιμούνται σαφώς λύσεις αμοιβαία αποδεκτές στους διαδίκους και σύμφωνες με τις καλυπτόμενες συμφωνίες. Ελλείψει αμοιβαία αποδεκτών λύσεων, πρώτος στόχος του μηχανισμού επίλυσης διαφορών είναι, συνήθως, η εξασφάλιση της ανάκλησης των σχετικών μέτρων, εάν αυτά αποδεικνύεται ότι αντιβαίνουν στις διατάξεις οποιασδήποτε από τις καλυπτόμενες συμφωνίες. Η προσφυγή στις διατάξεις παροχής αντισταθμιστικού ανταλλάγματος είναι δυνατή μόνο σε περίπτωση που η άμεση ανάκληση του μέτρου είναι πρακτικώς αδύνατη, και προσωρινή, μέχρις ότου ανακληθεί το μέτρο που αντιβαίνει σε καλυπτόμενη συμφωνία. Η τελευταία δυνατότητα που παρέχεται βάσει του παρόντος μνημονίου συμφωνίας στο μέρος που επικαλείται τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών είναι το δικαίωμα αναστολής της εφαρμογής παραχωρήσεων ή άλλων υποχρεώσεων στο πλαίσιο των καλυπτομένων συμφωνιών σε διακριτική βάση εις βάρος του άλλου μέλους, υπό τον όρο χορήγησης σχετικής άδειας από το ΟΕΔ.»

17 Το άρθρο 21 του μνημονίου συμφωνίας, το οποίο αφορά την «Παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων και αποφάσεων» του Οργάνου Επιλύσεως Διαφορών του ΠΟΕ (στο εξής: ΟΕΔ), ορίζει:

«1. Η ταχεία συμμόρφωση με τις συστάσεις ή αποφάσεις του ΟΕΔ είναι ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική επίλυση των διαφορών προς όφελος όλων των μελών.

2. [...]

3. Στο πλαίσιο συνεδρίασης του ΟΕΔ που πραγματοποιείται εντός 30 ημερών([1]) μετά την ημερομηνία έγκρισης της έκθεσης της ειδικής ομάδας ή του δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου, το ενδιαφερόμενο μέλος ενημερώνει το ΟΕΔ σχετικά με τις προθέσεις του, όσον αφορά την υλοποίηση των συστάσεων και αποφάσεων του ΟΕΔ. Εάν η άμεση συμμόρφωση με τις συστάσεις και αποφάσεις είναι πρακτικώς αδύνατη, παρέχεται για τον σκοπό αυτό εύλογο χρονικό διάστημα στο ενδιαφερόμενο μέλος. Το εύλογο χρονικό διάστημα συνίσταται:

α) στο χρονικό διάστημα που προτείνεται από το ενδιαφερόμενο μέλος, υπό τον όρο ότι το σχετικό διάστημα εγκρίνεται από το ΟΕΔ· ή, ελλείψει της έγκρισης αυτής,

β) σε χρονικό διάστημα που συμφωνείται αμοιβαία από τους διαδίκους εντός σαρανταπέντε ημερών από την ημερομηνία έγκρισης των συστάσεων και αποφάσεων· ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας,

γ) σε χρονικό διάστημα που καθορίζεται μέσω υποχρεωτικής διαιτησίας εντός ενενήντα ημερών μετά την ημερομηνία έγκρισης των συστάσεων και αποφάσεων([2]). Κατά την εν λόγω διαιτησία, μια αρχή που θα πρέπει να κατευθύνει τις εργασίες του διαιτητή([3]) είναι ότι το εύλογο χρονικό διάστημα για την υλοποίηση των συστάσεων της ειδικής ομάδας ή του δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου δεν είναι σκόπιμο να υπερβαίνει τους δεκαπέντε μήνες από την ημερομηνία έγκρισης της έκθεσης ειδικής ομάδας ή δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου. Ωστόσο, το σχετικό χρονικό διάστημα ενδέχεται να είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο, ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις.

(1) Εάν δεν έχει προγραμματιστεί η πραγματοποίηση συνεδριάσεως του ΟΕΔ εντός της συγκεκριμένης προθεσμίας, το ΟΕΔ συνέρχεται για τον σκοπό αυτό.

(2) Εάν τα μέρη δεν δύνανται να συμφωνήσουν σχετικά με την επιλογή διαιτητή εντός 10 ημερών από την παραπομπή του θέματος σε διαιτησία, ο διαιτητής ορίζεται από τον γενικό διευθυντή εντός 10 ημερών, κατόπιν διαβουλεύσεων με τα μέρη.

(3) Ο όρος "διαιτητής" νοείται ότι αναφέρεται είτε σε άτομο είτε σε ομάδα.»

18 Τέλος, το άρθρο 22, παράγραφοι 1, 2 και 8, του μνημονίου συμφωνίας ορίζει:

«1. Η παροχή αντισταθμιστικών ανταλλαγμάτων και η αναστολή των παραχωρήσεων ή άλλων υποχρεώσεων αποτελούν προσωρινά μέτρα που λαμβάνονται σε περίπτωση που οι συστάσεις και οι αποφάσεις δεν εφαρμόζονται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Ωστόσο, ούτε η παροχή αντισταθμιστικών ανταλλαγμάτων ούτε η αναστολή των παραχωρήσεων ή άλλων υποχρεώσεων προτιμώνται έναντι της πλήρους εφαρμογής σύστασης για τη συμμόρφωση μέτρου με τις καλυπτόμενες συμφωνίες. Τα αντισταθμιστικά ανταλλάγματα αποτελούν εθελοντικά μέτρα και, όταν παρέχονται, είναι σύμφωνα με τις καλυπτόμενες συμφωνίες.

2. Εάν το ενδιαφερόμενο μέλος δεν επιτύχει τη συμμόρφωση ενός μέτρου που απεδείχθη ασυμβίβαστο με καλυπτόμενη συμφωνία, ή τη συμμόρφωσή του με τις συστάσεις και αποφάσεις εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος που καθορίζεται βάσει του άρθρου 21 παράγραφος 3, το μέλος αυτό, εάν ζητηθεί, και όχι αργότερα από το πέρας του ευλόγου χρονικού διαστήματος, προβαίνει σε διαβουλεύσεις με οποιοδήποτε μέρος έχει επικαλεσθεί τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών, προκειμένου να συμφωνηθούν αμοιβαία αποδεκτά αντισταθμιστικά ανταλλάγματα. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία για την παροχή ικανοποιητικού αντισταθμιστικού ανταλλάγματος, εντός είκοσι ημερών από το πέρας του ευλόγου χρονικού διαστήματος, κάθε μέλος που έχει επικαλεσθεί τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών δύναται να ζητήσει τη χορήγηση άδειας από το ΟΕΔ για να αναστείλει έναντι του ενδιαφερόμενου μέλους την εφαρμογή παραχωρήσεων ή άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από τις καλυπτόμενες συμφωνίες.

[...]

8. Η αναστολή των παραχωρήσεων ή άλλων υποχρεώσεων είναι προσωρινή και εφαρμόζεται μόνον έως ότου καταργηθεί το μέτρο που απεδείχθη ότι δεν είναι

σύμφωνο με καλυπτόμενη συμφωνία ή έως ότου το μέλος, το οποίο οφείλει να εφαρμόσει συστάσεις ή αποφάσεις, εξεύρει λύση ως προς το θέμα της μερικής ή ολικής αναίρεσης οφελών, ή επιτευχθεί αμοιβαίως ικανοποιητική λύση. Σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 6, το ΟΕΔ συνεχίζει να παρακολουθεί την εφαρμογή εγκεκριμένων συστάσεων ή αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που έχουν παρασχεθεί αντισταθμιστικά ανταλλάγματα ή που έχουν ανασταλεί παραχωρήσεις ή άλλες υποχρεώσεις, αλλά δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή συστάσεις για τη συμμόρφωση του μέτρου με τις καλυπτόμενες συμφωνίες.»

Η διαδικασία επιλύσεως των διαφορών την οποία κίνησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και ο Καναδάς (υπόθεση των ορμονών)

19 Τον Μάιο και τον Νοέμβριο του 1996, αντίστοιχα, οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς, θεωρώντας ότι η κοινοτική νομοθεσία περιόριζε τις εξαγωγές τους στην Κοινότητα βοείου κρέατος για το οποίο είχαν χρησιμοποιηθεί ορισμένες ορμόνες, κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπείχε η Κοινότητα στο πλαίσιο του ΠΟΕ, κίνησαν, κάθε μία από την πλευρά της, διαδικασία επιλύσεως των διαφορών ενώπιον των αρμοδίων οργάνων του ΠΟΕ.

20 Αμφότερες οι ειδικές ομάδες που συστήθηκαν στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών υπέβαλαν, στις 18 Αυγούστου 1997, έκθεση (αντιστοίχως, αριθ. WT/DS26/R/USA και αριθ. WT/DS48/R/CAN) με την οποία κατέληγαν ότι η Κοινότητα παρέβη διάφορες διατάξεις της συμφωνίας ΥΦΜ.

21 Κατόπιν εφέσεως που άσκησε η Κοινότητα, το δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο κατέθεσε, στις 16 Ιανουαρίου 1998, έκθεση (WT/DS26/AB/R WT/DS48/AB/R) με την οποία τροποποίησε, σε ορισμένα σημεία, τις εκθέσεις των δύο ειδικών ομάδων,

πλην όμως κατέληξε ότι η Κοινότητα παρέβη τα άρθρα 3, παράγραφος 3, και 5, παράγραφος 1, της συμφωνίας ΥΦΜ, λόγω, ιδίως, της ελλείψεως αρκούντως εξειδικευμένης επιστημονικής αναλύσεως σχετικά με τους κινδύνους προκλήσεως καρκίνου που συνδέονται με τη χρησιμοποίηση ορισμένων ορμονών ως αυξητικών ουσιών. Το δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανα συνέστησε «να ζητήσει το όργανο επιλύσεως διαφορών από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα να καταστήσει τα μέτρα που θεωρήθηκαν [...] ασυμβίβαστα με τη συμφωνία [ΥΦΜ] σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που ανέλαβε στο πλαίσιο της ως άνω συμφωνίας».

22 Στις 13 Φεβρουαρίου 1998, το ΟΕΔ δέχθηκε την έκθεση του δευτεροβαθμίου δικαιοδοτικού οργάνου και τις εκθέσεις των ειδικών ομάδων, όπως αυτές είχαν τροποποιηθεί από το δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο.

23 Δεδομένου ότι η Κοινότητα είχε τονίσει ότι επρόκειτο να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του ΠΟΕ αλλά, προς τούτο, έπρεπε να διαθέτει εύλογη προθεσμία, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 3, του μνημονίου συμφωνίας, της χορηγήθηκε προς τούτο προθεσμία 15 μηνών, λήγουσα στις 13 Μαΐου 1999.

24 Στηριζόμενη στα αποτελέσματα νέας αναλύσεως των κινδύνων που συνδέονται με τη χρησιμοποίηση οιστραδιόλης 17β, προγεστερόνης, τεστοστερόνης, οξικής τρεμπολόνης, ζερανόλης και οξικής μελενγιστρόλης, των οποίων η χορήγηση για την πάχυνση των ζώων απαγορεύεται από την οδηγία 96/22, η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, στις 3 Ιουλίου 2000, την πρόταση οδηγίας 2000/C 337 E/25 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως της οδηγίας 96/22 (ΕΕ C 337 E, σ. 163), σκοπούσα, ιδίως, στη διατήρηση της μόνιμης απαγορεύσεως της χρησιμοποιήσεως της οιστραδιόλης 17β και στην εξακολούθηση, προσωρινά, εν αναμονή νέων επιστημονικών εκθέσεων, της απαγορεύσεως χρησιμοποιήσεως των πέντε άλλων επίμαχων ουσιών. Μέχρι σήμερα η πρόταση αυτή δεν έχει εγκριθεί από τον κοινοτικό νομοθέτη.

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς και η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου

25 Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η αναιρεσείουσα εταιρία συστάθηκε στις 26 Ιουλίου 1990 και ενεγράφη στο μητρώο εμπορίου και εταιριών του tribunal de commerce de Paris (Γαλλία) στις 9 Αυγούστου 1990, με καταστατικό σκοπό το εμπόριο διαφόρων γεωργικών προϊόντων διατροφής, ιδίως, κρέατος.

26 Με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1995, το tribunal de commerce de Paris κίνησε διαδικασία δικαστικής εκκαθαρίσεως της νυν αναιρεσείουσας και όρισε προσωρινώς ως ημερομηνία παύσεως πληρωμών την 28η Φεβρουαρίου 1995.

27 Στις 28 Ιουνίου 2000, η αναιρεσείουσα άσκησε, δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, αγωγή αποζημιώσεως κατά του Συμβουλίου περί αποκαταστάσεως της ζημίας την οποία ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω της εκδόσεως και διατηρήσεως σε ισχύ των οδηγιών 81/602, 88/146 και 96/22 με τις οποίες απαγορεύθηκε η εισαγωγή στην Κοινότητα κρέατος κα προϊόντων κρέατος, προελεύσεως Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, προερχομένων από ζώα στα οποία είχαν χορηγηθεί ορισμένες ορμόνες.

Η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

Επί του παραδεκτού

28 Το Πρωτοδικείο, με τις σκέψεις 31 έως 36 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απέρριψε τις δύο πρώτες ενστάσεις απαραδέκτου που πρόβαλε το Συμβούλιο,

αντλούμενες, αντιστοίχως, από την τυπική πλημμέλεια του δικογράφου της αγωγής και από τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων βοηθημάτων, ακολούθως δε, με τις σκέψεις 37 έως 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εξέτασε την τρίτη ένσταση απαραδέκτου, αντλούμενη από την παραγραφή της αξιώσεως.

29 Συναφώς, το Πρωτοδικείο δέχθηκε, αφενός, ότι η αξίωση αποζημιώσεως είχε υποκύψει σε παραγραφή κατά το μέρος που αφορούσε την αποκατάσταση της ζημίας την οποία η ενάγουσα (και νυν αναιρεσείουσα) ισχυριζόταν ότι υπέστη κατά τον χρόνο που προηγήθηκε της πενταετίας πριν από την άσκηση της αγωγής, ήτοι πριν από τις 28 Ιουνίου 1995. Κατά το μέρος αυτό, το Πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή ως απαράδεκτη.

30 Αφετέρου, όσον αφορά το χρονικό διάστημα από τις 28 Ιουνίου 1995 και μετά, το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δέχθηκε τα ακόλουθα:

«Κατά τα λοιπά, δεν μπορεί να αποκλειστεί, στο παρόν στάδιο της εκτιμήσεως του παραδεκτού της αγωγής, ότι η ενάγουσα υπέστη ζημία συνδεόμενη με τη διατήρηση σε ισχύ του εμπορικού αποκλεισμού κατά το χρονικό διάστημα από τις 28 Ιουνίου 1995 έως τις 7 Δεκεμβρίου 1995. Ειδικότερα, το γεγονός ότι το tribunal de commerce de Paris όρισε προσωρινώς, με την από 7 Δεκεμβρίου 1995 απόφασή του, ως ημερομηνία παύσεως των πληρωμών την 28η Φεβρουαρίου 1995 δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε ότι η ενάγουσα δεν μπορούσε να ασκήσει κάποια εμπορική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου. Επομένως, η αγωγή δεν μπορεί να απορριφθεί εξαρχής ως απαράδεκτη στο σύνολό της λόγω παραγραφής.»

Επί της ουσίας

31 Με το δικόγραφο της αγωγής της, η νυν αναιρεσείουσα ισχυρίστηκε ότι το Συμβούλιο, εκδίδοντας και διατηρώντας σε ισχύ τις οδηγίες 81/602, 88/146 και 96/22,

παρέβη δύο κανόνες δικαίου που αποσκοπούν στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες, ήτοι, αφενός, την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και, αφετέρου, τη συμφωνία ΥΦΜ.

32 Με τις σκέψεις 50 έως 56 και 60 έως 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε τους δύο αυτούς λόγους ως αβάσιμους. Όσον αφορά, ειδικότερα, την προβαλλόμενη παράβαση της συμφωνίας ΥΦΜ, το Πρωτοδικείο δέχθηκε τα ακόλουθα:

«60 Καίτοι είναι αληθές ότι, σύμφωνα με το άρθρο 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης [ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 300, παράγραφος 7, ΕΚ)], οι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων κρατών δεσμεύουν τα όργανα της Κοινότητας και τα κράτη μέλη και ότι, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, ιδίως, με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις του [της 30ής Απριλίου 1974,] [181//73,] Haegeman [Συλλογή τόμος 1974, σ. 245] και [της 30ής Σεπτεμβρίου 1987, 12/86,] Demirel [Συλλογή 1987, σ. 3719], οι διατάξεις τέτοιων συμφωνιών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα, από της ενάρξεως της ισχύος τους, της κοινοτικής έννομης τάξεως, το Δικαστήριο επισημαίνει αδιαλείπτως ότι οι συνέπειες των συμφωνιών αυτών στην κοινοτική έννομη τάξη πρέπει να προσδιορίζονται ενόψει της φύσεως και των σκοπών της εν λόγω συμφωνίας. Έτσι, με την απόφασή του της 26ης Οκτωβρίου 1982, 104/81, Kupferberg (Συλλογή 1982, σ. 3641, σκέψη 17), το Δικαστήριο τόνισε ότι τα αποτελέσματα που έχουν εντός της Κοινότητας οι διατάξεις μιας διεθνούς συμφωνίας δεν είναι δυνατόν να καθορίζονται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διεθνής προέλευση των εν λόγω διατάξεων και ότι, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους [βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Gulmann στην υπόθεση C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, Συλλογή 1994, σ. I-4973, I-4980, σκέψη 127)]. Ειδικότερα, με την προπαρατεθείσα απόφαση Demirel, το Δικαστήριο έκρινε (με τη σκέψη 14) ότι η διάταξη συμφωνίας που συνήφθη από την Κοινότητα με τρίτες χώρες πρέπει να θεωρείται ότι εφαρμόζεται απευθείας, όταν, ενόψει του γράμματός της, καθώς και του αντικειμένου και της φύσεως της συμφωνίας, συνεπάγεται σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση, που δεν εξαρτάται, ως προς την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως. Το ζήτημα αν μια τέτοια διάταξη είναι απηλλαγμένη αιρέσεων και επαρκώς σαφής για να έχει άμεσο αποτέλεσμα εξετάζεται στο πλαίσιο της συμφωνίας στην οποία εντάσσεται (απόφαση Kupferberg, σκέψη 23).

61 Όπως προκύπτει, όμως, από πάγια σήμερα νομολογία, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως και της οικονομίας τους, η συμφωνία ΠΟΕ και τα παραρτήματά της, όπως οι κανόνες της [γενικής συμφωνίας δασμών και εμπορίου (ΓΣΔΕ)] του 1947, δεν περιλαμβάνονται κατ' αρχήν στους κανόνες με γνώμονα τους οποίους το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο ελέγχει τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων βάσει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ), δεν μπορούν να δημιουργήσουν για τους ιδιώτες δικαιώματα που αυτοί μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον του Δικαστηρίου και η ενδεχόμενη παράβασή τους δεν συνεπάγεται, επομένως, τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας (αποφάσεις του Δικαστηρίου, [της 23ης Νοεμβρίου 1999, [C-149/96,] Πορτογαλία κατά Συμβουλίου [Συλλογή 1999, σ. I-8395], της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-300/98 και C-392/98, Dior κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-11307, και της 9ης Οκτωβρίου 2001, C-377/98, Κάτω Χώρες κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. I-7079· διάταξη του Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 2001, C-307/99, OGT Fruchthandelsgesellschaft, Συλλογή 2001, σ. I-3159· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2001, T-18/99, Cordis κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-913, [T-30/99,] Bocchi Food Trade International κατά Επιτροπής [Συλλογή 2001, σ. II-943], T-52/99, T. Port κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-981, και της 12ης Ιουλίου 2001, T-2/99, T. Port κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. II-2093, και T-3/99, Bananatrading κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. II-2123).

62 Πράγματι, οι συμφωνίες ΠΟΕ έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση και τη διαχείριση των σχέσεων μεταξύ κρατών ή περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκληρώσεως και όχι την προστασία των ιδιωτών. Όπως έχει τονίσει το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, οι συμφωνίες αυτές στηρίζονται στην αρχή των διαπραγματεύσεων βάσει της αμοιβαιότητας και των αμοιβαίων πλεονεκτημάτων και διακρίνονται, έτσι, από τις συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών οι οποίες καθιερώνουν κάποια ασυμμετρία υποχρεώσεων. Αν γίνει δεκτό ότι αποτελεί ευθέως καθήκον του κοινοτικού δικαστή να διασφαλίζει τη συμφωνία του κοινοτικού δικαίου με τους εν λόγω κανόνες, το αποτέλεσμα θα ήταν να αφαιρεθεί από τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα της Κοινότητας το περιθώριο χειρισμών που διαθέτουν τα αντίστοιχα όργανα των εμπορικών εταίρων της Κοινότητας.

63 Κατά τη νομολογία αυτή (προπαρατεθείσα απόφαση Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, σκέψη 49), μόνο στην περίπτωση που πρόθεση της Κοινότητας ήταν να εκπληρώσει μια ειδική υποχρέωση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή

στην περίπτωση που η κοινοτική πράξη ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ, εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να ελέγχει τη νομιμότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ (βλ., όσον αφορά τη ΓΣΔΕ του 1947, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 1989, 70/87, Fediol κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 1781, σκέψεις 19 έως 22, και της 7ης Μαΐου 1991, C-69/89, Nakajima κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σ. I-2069, σκέψη 31).

64 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως προδήλως δεν αντιστοιχούν σε καμία από τις δύο περιπτώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη. Συγκεκριμένα, οι οδηγίες 81/602 και 88/146, οι οποίες εκδόθηκαν πολλά έτη πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας ΥΦΜ, ήτοι την 1η Ιανουαρίου 1995, δεν είναι δυνατόν, λογικά, να εκπληρώνουν μια ειδική υποχρέωση αναληφθείσα στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής ούτε να παραπέμπουν ρητά σε ορισμένες από τις διατάξεις της.

65 Επομένως, η ενάγουσα δεν μπορεί βασίμως να επικαλείται, στην παρούσα υπόθεση, παραβίαση της Συμφωνίας ΥΦΜ.

66 Η προπαρατεθείσα απόφαση του ΟΕΔ της 13ης Φεβρουαρίου 1998 δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την εκτίμηση αυτή.

67 Πράγματι, η απόφαση αυτή συνδέεται οπωσδήποτε και ευθέως με τον λόγο που αφορά την παραβίαση της Συμφωνίας ΥΦΜ και δεν θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το άμεσο αποτέλεσμα της συμφωνίας αυτής θα είχε διαπιστωθεί από τον κοινοτικό δικαστή στο πλαίσιο λόγου αφορώντος το ανίσχυρο των επίμαχων οδηγιών (βλ., σχετικά με απόφαση του ΟΕΔ διαπιστώνουσα το ασύμβατο ορισμένων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου προς τη ΓΣΔΕ του 1994, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-104/97 P, Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Συλλογή 1999, σ. I-6983, σκέψεις 19 και 20).

68 Επομένως, ο αντλούμενος από την παράβαση της συμφωνίας ΥΦΜ λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

69 Αφού η ενάγουσα απέτυχε να αποδείξει τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στο εναγόμενο κοινοτικό όργανο συμπεριφοράς, η αγωγή πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να απορριφθεί ως αβάσιμη, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθούν οι λοιπές προϋποθέσεις της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας (βλ., π.χ., προπαρατεθείσα απόφαση Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σκέψη 65).

70 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η ενάγουσα ζητεί, εντούτοις, από το Πρωτοδικείο, επικουρικώς, να "συντελέσει στην εξέλιξη της νομολογίας του" δεχόμενο καθεστώς αντικειμενικής ευθύνης της Κοινότητας λόγω εκδόσεως κανονιστικών πράξεων. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, επικαλείται, ιδίως, την "προάσπιση του κράτους δικαίου", τον αυτόνομο χαρακτήρα της αγωγής αποζημιώσεως, τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών και λόγους επιεικείας συνδεόμενους με την εφαρμογή της "αρχής της προφυλάξεως".

71 Η επιχειρηματολογία αυτή, η οποία τροποποιεί την ίδια τη βάση της ευθύνης της Κοινότητας, πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστά νέο ισχυρισμό, ο οποίος δεν μπορεί να προβληθεί κατά τη διάρκεια της δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου (προπαρατεθείσα απόφαση Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σκέψεις 27 έως 29).»

33 Τέλος, το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απέρριψε την αγωγή, με το σκεπτικό ότι, κατά το μέρος που δεν είναι απαράδεκτη, είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμη.

Η αίτηση αναιρέσεως

34 Με τη αίτησή της αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

— να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση·

— να δεχθεί τα πρωτοδίκως υποβληθέντα αιτήματά της·

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

35 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

36 Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις και δεν παρέστη κατά την προφορική διαδικασία. Ομοίως, η Επιτροπή δεν κατέθεσε μεν γραπτές παρατηρήσεις, αλλά υποστήριξε το Συμβούλιο κατά την προφορική διαδικασία.

37 Προς στήριξη της αιτήσεώς της, η αναιρεσείουσα επικαλείται δύο λόγους αναιρέσεως οι οποίοι αντλούνται από την παράβαση, αφενός, του άρθρου 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης και, αφετέρου, του άρθρου 48 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

38 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι παρέβη το άρθρο 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης.

39 Ειδικότερα, κατά την αναιρεσείουσα, το Πρωτοδικείο στέρησε της πρακτικής του αποτελεσματικότητας το άρθρο 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης, διότι δεν αποσύνδεσε την εφαρμογή του άρθρου από τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες έχει άμεσο αποτέλεσμα, σύμφωνα με τη μονιστική αντίληψη περί της κοινοτικής έννομης τάξεως. Είναι αντιφατικό να υποστηρίζεται ότι οι συμφωνίες ΠΟΕ αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της εν λόγω έννομης τάξεως και ότι συγχρόνως δεν αποτελούν βάση για τον έλεγχο νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων του παραγώγου δικαίου. Κατά την αναιρεσείουσα, το Δικαστήριο επανειλημμένως (αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1973, 40/72, Schroeder, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 397, και της 5ης Μαΐου 1981, 112/80, Dürbeck, Συλλογή 1981, σ. 1095) εξέτασε τη νομιμότητα κοινοτικών πράξεων με γνώμονα διεθνείς συμφωνίες, χωρίς να έχει εξακριβώσει προηγουμένως το άμεσο αποτέλεσμα της οικείας, διεθνούς χαρακτήρα, διατάξεως.

40 Τόσο κατά το γράμμα όσο κατά το πνεύμα του, το άρθρο 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης έχει την έννοια ότι η συμμόρφωση των κοινοτικών οργάνων προς διεθνούς χαρακτήρα κανόνα δικαίου δεν μπορεί να εξαρτάται από άλλη προϋπόθεση πλην εκείνης της ενσωματώσεως του εν λόγω κανόνα δικαίου στην κοινοτική έννομη τάξη, πράγμα που δεν είναι αμφισβητήσιμο, ούτε αμφισβητούμενο, όσον αφορά τις συμφωνίες ΠΟΕ και τις αποφάσεις των οργάνων επιλύσεως των διαφορών τα οποία ίδρυσαν οι εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις έχουσες, επιπλέον, ισχύ δεδικασμένου.

41 Συναφώς, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση δεν απάντησε στο επιχείρημα ότι η Κοινότητα, προσχωρώντας στο σύστημα επιλύσεως των διαφορών το οποίο θέσπισαν οι συμφωνίες ΠΟΕ, ανέλαβε την υποχρέωση να σέβεται τη διαδικασία επιλύσεως των διαφορών και το κύρος των αποφάσεων του ΟΕΔ.

42 Επικουρικώς, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν συνετέλεσε στην εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου αναγνωρίζοντας ότι έχουν άμεσο αποτέλεσμα, στο σύνολό τους ή εν μέρει, οι συμφωνίες ΠΟΕ, και ζητεί από το Δικαστήριο να προχωρήσει προς την κατεύθυνση αυτή.

43 Ειδικότερα, η επίκληση, όπως γίνεται με τη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως του Πρωτοδικείου, «του περιθωρίου χειρισμών» το οποίο πρέπει να διαθέτουν τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα της Κοινότητας, όπως τα αντίστοιχα όργανα των εμπορικών εταίρων της, δεν είναι λυσιτελής εν προκειμένω, καθόσον το εν λόγω περιθώριο χειρισμών είναι ανύπαρκτο λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως της 13ης Φεβρουαρίου 1998 του ΟΕΔ.

44 Η αναιρεσείουσα αμφισβητεί, ομοίως, το επιχείρημα το οποίο αντλείται εκ του γεγονότος ότι το δίκαιο του ΠΟΕ επιτρέπει και άλλες λύσεις, πέραν της ανακλήσεως των παρανόμων μέτρων, όπως η διαπραγμάτευση, η καταβολή αποζημιώσεως ή η αναστολή παραχωρήσεων (βλ. την απόφαση της 12ης Μαρτίου 2002, C-27/00 και C-122/00, Omega Air κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-2569). Ένα τέτοιο επιχείρημα εμβάλλει σε αμηχανία, τόσο λόγω του γράμματος των συμφωνιών ΠΟΕ όσο και λόγω του αντικειμενικού χαρακτήρα της παραβάσεως ενός κανόνα δικαίου.

45 Η αναιρεσείουσα επισημαίνει, συναφώς, ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 22, παράγραφος 1, του μνημονίου συμφωνίας, τα αντισταθμιστικά ανταλλάγματα είναι προσωρινά και πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να είναι συμβατά προς τις συμφωνίες ΠΟΕ. Επιπλέον, παρόμοια μέτρα δεν αναιρούν το γεγονός ότι υπήρξε παράβαση κανόνα δικαίου, αναπόσπαστου μέρους της κοινοτικής έννομης τάξεως, την οποία εναπόκειται στον δικαστή να διαπιστώσει, ανεξαρτήτως πολιτικών σκοπιμοτήτων.

46 Αντιστρόφως, η αναιρεσείουσα επικαλείται σειρά λόγων συνηγορούντων, κατ' αυτήν, υπέρ της αναγνωρίσεως αμέσου αποτελέσματος στις συμφωνίες ΠΟΕ, στο σύνολό τους ή εν μέρει, και της δυνατότητας να ελέγχει το Δικαστήριο τη συμμόρφωση των κοινοτικών κανόνων δικαίου προς αυτές:

— κατ' αρχάς, λόγους συνδεομένους με αυτό τούτο το περιεχόμενο των διατάξεων των συμφωνιών ΠΟΕ και την προβλέψιμη εξέλιξή τους: συγκεκριμένα, όλο και περισσότερες από τις διατάξεις αυτές — όπως οι αφορώσες τις δημόσιες συμβάσεις, την πνευματική ιδιοκτησία ή ακόμη την ασφάλεια των τροφίμων — έχουν άμεσο αντίκτυπο όχι μόνο στις έννομες σχέσεις μεταξύ των κρατών και των υπηκόων τους, αλλά και στις σχέσεις των ιδιωτών μεταξύ τους·

— ακολούθως, λόγους επιεικείας σε σχέση προς τα αποτελέσματα του συστήματος επιλύσεως των διαφορών του ΠΟΕ: είναι ανακόλουθο να μην επιτρέπεται στους ιδιώτες να διεκδικήσουν το ευεργέτημα ορισμένων διατάξεων των συμφωνιών ΠΟΕ όταν, εξάλλου, μέτρα εμπορικών αντιποίνων, λαμβανόμενα βάσει άλλων διατάξεων των ιδίων συμφωνιών, πλήττουν επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ενώσεως·

— τέλος, λόγους συνδεομένους με την επιβαλλόμενη συνοχή της κοινοτικής έννομης τάξεως, της οποίας υποκείμενα είναι όχι μόνον τα κράτη μέλη, αλλά και οι υπήκοοί τους (βλ. την απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1963, 26/62, Van Gend & Loos, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 861).

47 Κατά την άποψη του Συμβουλίου, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

48 Αφενός, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι σύμφωνη προς τη σχετική με τα αποτελέσματα των διεθνών συμφωνιών εν γένει νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία τα αποτελέσματα διατάξεως διεθνούς συμφωνίας εξαρτώνται από τους σκοπούς και τη φύση της συμφωνίας αυτής (βλ. το σημείο 127 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Gulmann στην προπαρατεθείσα υπόθεση Γερμανία κατά Συμβουλίου). Οι συμφωνίες ΠΟΕ δεν αποσκοπούν στη δημιουργία δικαιωμάτων υπέρ των ιδιωτών, αλλά περιορίζονται στη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ κρατών και περιφερειακών οικονομικών οργανισμών, οι οποίες θεμελιώνονται επί διαπραγματεύσεων βάσει της αρχής της αμοιβαιότητας.

49 Το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς αναφέρθηκε στις σκέψεις 19 και 20 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίες έχουν γενική ισχύ, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι αφορούν το παραδεκτό της αιτήσεως ακυρώσεως. Η αναιρεσείουσα παραλείπει επίσης να εξηγήσει πού και πότε η Κοινότητα ανέλαβε τη δέσμευση να εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από απόφαση του ΟΕΔ, πράγμα που θα αντέβαινε προς τη γενική φιλοσοφία των εν λόγω συμφωνιών. Ομοίως, δεν αναφέρει με ποια συγκεκριμένη πράξη η Κοινότητα θέλησε να εκτελέσει την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1998 του ΟΕΔ σχετικά με τις εισαγωγές κρεάτων με ορμόνες. Εν πάση περιπτώσει, ουδεμία διάταξη της συμφωνίας ΥΦΜ ή της αποφάσεως της 13ης Φεβρουαρίου 1998 του ΟΕΔ υποχρεώνει την Κοινότητα να εισάγει κρέατα με ορμόνες. Πράγματι, είναι εφικτή η συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της συμφωνίας ΥΦΜ, χωρίς εντούτοις να επιτραπούν οι εισαγωγές, των οποίων η απαγόρευση προκάλεσε τη ζημία που ισχυρίζεται ότι υπέστη η αναιρεσείουσα.

50 Αφετέρου, ζητώντας από το Δικαστήριο να μεταβάλει τη νομολογία του, η αναιρεσείουσα περιορίζεται στην επίκριση αυτής, χωρίς να προβάλει πραγματικά επιχειρήματα. Το επιχείρημα της αναιρεσείουσας ότι τα θεσμικά όργανα απώλεσαν, υποτίθεται, κάθε περιθώριο χειρισμών όσον αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων εκ της συμφωνίας ΥΦΜ ουδόλως λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο της εν λόγω συμφωνίας, ούτε το γεγονός ότι υφίστανται πολλές δυνατότητες συμμορφώσεως προς τη συμφωνία αυτή. Πράγματι, τα μέλη του ΠΟΕ δικαιούνται να επιλέξουν να στηρίξουν τα κτηνιατρικά μέτρα τους τόσο επί των διεθνών προδιαγραφών όσο και επί άλλης επιστημονικής αξιολογήσεως του κινδύνου ή επί της αρχής της προφυλάξεως. Επομένως, η σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι καθ' ολοκληρίαν βάσιμη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

51 Κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σκέψη 65), θεμελιώνεται εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, κατά την έννοια του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, εφόσον συντρέχει δέσμη προϋποθέσεων σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στα κοινοτικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και της προβαλλομένης ζημίας.

52 Όπως υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως οι συμφωνίες ΠΟΕ, λόγω της φύσεως και της οικονομίας τους, δεν καταλέγονται, κατ' αρχήν, μεταξύ των κανόνων βάσει των οποίων το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των κοινοτικών οργάνων δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, σκέψη 47· την προπαρατεθείσα διάταξη OGT Fruchthandelsgesellschaft, σκέψη 24· τις αποφάσεις Omega Air κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 93, και της 9ης Ιανουαρίου 2003, C-76/00 P, Petrotub και Republica κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2003, σ. I-79, σκέψη 53).

53 Μόνο στην περίπτωση που πρόθεση της Κοινότητας ήταν να εκπληρώσει μια ειδική υποχρέωση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή στην περίπτωση που η κοινοτική πράξη ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγχει τη νομιμότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ (βλ., όσον αφορά τη ΓΣΔΕ του 1947, τις προαναφερθείσες αποφάσεις Fediol κατά Επιτροπής, σκέψεις 19 έως 22, και Nakajima κατά Συμβουλίου, σκέψη 31, καθώς και, όσον αφορά τις συμφωνίες ΠΟΕ, την προπαρατεθείσα απόφαση Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, σκέψη 49).

54 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως δεν αντιστοιχούσαν προδήλως σε καμία από τις δύο περιπτώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη

της παρούσας αποφάσεως. Συγκεκριμένα, κατά το Πρωτοδικείο, οι οδηγίες 81/602 και 88/146, οι οποίες εκδόθηκαν πολλά έτη πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας ΥΦΜ, ήτοι την 1η Ιανουαρίου 1995, δεν είναι δυνατόν, λογικά, να εκπληρώνουν μια ειδική υποχρέωση αναληφθείσα στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής ούτε να παραπέμπουν ρητά σε ορισμένες από τις διατάξεις της.

55 Το Πρωτοδικείο προσέθεσε, με την σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση του ΟΕΔ της 13ης Φεβρουαρίου 1998, συνδεομένη οπωσδήποτε και ευθέως προς τον λόγο που αντλείται από την παραβίαση της συμφωνίας ΥΦΜ, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη «παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το άμεσο αποτέλεσμα της συμφωνίας αυτής θα είχε διαπιστωθεί από τον κοινοτικό δικαστή στο πλαίσιο λόγου αφορώντος το ανίσχυρο των επίμαχων οδηγιών».

56 Ωστόσο, η αιτιολογία αυτή δεν επαρκεί για να δοθεί απάντηση στον λόγο περί παραβιάσεως της συμφωνίας ΥΦΜ, ο οποίος προβλήθηκε πρωτοδίκως από την αναιρεσείουσα.

57 Πράγματι, εναπέκειτο ακόμη στο Πρωτοδικείο να απαντήσει στο επιχείρημα ότι τα αποτελέσματα της αποφάσεως του ΟΕΔ της 13ης Φεβρουαρίου 1998 έναντι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπορούν να θέσουν εν αμφιβόλω την εκτίμησή του ότι οι κανόνες του ΠΟΕ δεν έχουν άμεσο αποτέλεσμα και να δικαιολογήσουν την άσκηση, εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή, ελέγχου νομιμότητας των οδηγιών 81/602, 88/146 και 96/22 με γνώμονα τους κανόνες αυτούς, στο πλαίσιο της εκδικάσεως της αγωγής αποζημιώσεως που άσκησε η νυν αναιρεσείουσα.

58 Το ζήτημα αυτό ήταν στο επίκεντρο της επιχειρηματολογίας της αναιρεσείουσας ενώπιον του Πρωτοδικείου σχετικά με το περιεχόμενο του άρθρου 228, παράγραφος 7, της Συνθήκης, όπως είναι και ενώπιον του Δικαστηρίου στο στάδιο της κατ' αναίρεση διαδικασίας.

59 Επιπλέον, η προπαρατεθείσα απόφαση Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στην οποία επίσης αναφέρθηκε το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλ-

λομένης αποφάσεως, δεν ασκεί επιρροή συναφώς. Πράγματι, με τη σκέψη 19 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η απόφαση του ΟΕΔ, η οποία εκδόθηκε μετά την άσκηση της αναιρέσεως και διαπίστωσε το ασύμβατο της επίμαχης κοινοτικής πράξεως προς το δίκαιο του ΠΟΕ, συνδεόταν οπωσδήποτε και ευθέως με τον λόγο περί παραβάσεως των κανόνων της ΓΣΔΕ, τον οποίο η αναιρεσείουσα προέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου, αλλά δεν συμπεριέλαβε στους λόγους αναιρέσεως, και απέρριψε, κατά συνέπεια, ως απαράδεκτο, λόγω εκπρόθεσμης προβολής, και χωρίς να εξετάσει επί της ουσίας, τον οψίμως προβληθέντα λόγο ο οποίος αφορούσε την απόφαση του ΟΕΔ, που η αναιρεσείουσα επικαλέστηκε, κατά πρώτον, κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως ενώπιον του Δικαστηρίου.

60 Ωστόσο, τα νομικά σφάλματα, στα οποία υπέπεσε κατ' αυτόν τον τρόπο το Πρωτοδικείο ως προς την υποχρέωση αιτιολογήσεως και το περιεχόμενο της προπαρατεθείσας αποφάσεως Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν είναι ικανά να επισύρουν την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εάν το διατακτικό αυτής, ιδίως δε η απόρριψη του πρωτοδίκως προβληθέντος λόγου ο οποίος αφορούσε τη συμφωνία ΥΦΜ, είναι βάσιμα για άλλους νομικούς λόγους (βλ. σχετικώς την απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 47).

61 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διαδικασία επιλύσεως των διαφορών, η οποία κατέληξε στην απόφαση του ΟΕΔ της 13ης Φεβρουαρίου 1998, είχε κινηθεί το 1996. Δεδομένου ότι η Κοινότητα τόνισε ότι επρόκειτο να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του ΠΟΕ αλλά, προς τούτο, έπρεπε να διαθέτει εύλογη προθεσμία, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 3, του μνημονίου συμφωνίας, τής χορηγήθηκε προς τούτο προθεσμία δεκαπέντε μηνών, λήγουσα στις 13 Μαΐου 1999.

62 Τούτο σημαίνει ότι εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά τον προ της 13ης Μαΐου 1999 χρόνο, ο κοινοτικός δικαστής δεν θα μπορούσε να ασκήσει έλεγχο νομιμότητας των επίμαχων κοινοτικών πράξεων, ιδίως στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως κατά το άρθρο 178 της Συνθήκης, διότι, άλλως, θα καθίστατο άνευ αντικειμένου η χορήγηση εύλογης προθεσμίας συμμορφώσεως προς τις συστάσεις ή αποφάσεις του ΟΕΔ, η

οποία προβλέπεται στο πλαίσιο του συστήματος επιλύσεως των διαφορών βάσει των συμφωνιών ΠΟΕ.

63 Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1995, το tribunal de commerce de Paris κίνησε διαδικασία δικαστικής εκκαθαρίσεως της αναιρεσείουσας και όρισε προσωρινώς ως ημερομηνία παύσεως πληρωμών την 28η Φεβρουαρίου 1995. Κατά συνέπεια, τα ζημιογόνα αποτελέσματα, τα οποία κατά τους ισχυρισμούς της υπέστη η αναιρεσείουσα λόγω της διατηρήσεως σε ισχύ, μετά την 1η Ιανουαρίου 1995, των οδηγιών 81/602 και 88/146, καθώς και λόγω της εκδόσεως, στις 29 Απριλίου 1996, της οδηγίας 96/22, αποκλείεται να επήλθαν κατά τον μετά τις 13 Φεβρουαρίου 1998 χρόνο, ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως του ΟΕΔ περί των εισαγωγών κρεάτων τα οποία έχουν υποστεί επεξεργασία με ορμόνες, και, κατά μείζονα λόγο, μετά τις 13 Μαΐου 1999, ημερομηνία εκπνοής της δεκαπεντάμηνης προθεσμίας που έλαβε η Κοινότητα για να εκπληρώσει τις απορρέουσες από τους κανόνες του ΠΟΕ υποχρεώσεις της.

64 Υπό τις συνθήκες αυτές και χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι ενδεχόμενες οικονομικές συνέπειες έναντι των ιδιωτών από τη μη συμμόρφωση της Κοινότητας προς απόφαση του ΟΕΔ η οποία διαπίστωνε το ασύμβατο κοινοτικής πράξεως προς τους κανόνες του ΠΟΕ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε ότι υπέστη ζημία μετά τις 13 Μαΐου 1999, δεν μπορεί να θεμελιωθεί, εν πάση περιπτώσει, ευθύνη της Κοινότητας.

65 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, μολονότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, το Πρωτοδικείο ορθώς αποφάνθηκε ότι ο λόγος περί παραβιάσεως της συμφωνίας ΥΦΜ δεν είναι βάσιμος.

66 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αλυσιτελής και ως εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

67 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο αποφαινόμενο, με τη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η επιχειρηματολογία της περί καθεστώτος αντικειμενικής ευθύνης της Κοινότητας συνιστούσε νέο ισχυρισμό, ο οποίος δεν μπορούσε να προβληθεί κατά τη διάρκεια της δίκης, παρέβη το άρθρο 48 του Κανονισμού Διαδικασίας του. Συγκεκριμένα, κατά την αναιρεσείουσα, το ζήτημα ενδεχόμενης αντικειμενικής ευθύνης της Κοινότητας τέθηκε με το δικόγραφο ενώπιον του Πρωτοδικείου, μολονότι η επιχειρηματολογία αναπτύχθηκε με το υπόμνημα απαντήσεως.

68 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η απλή ανάγνωση του πρωτοδίκως υποβληθέντος δικογράφου καταδεικνύει ότι ουδέποτε έγινε λόγος για αντικειμενική ευθύνης της Κοινότητας. Ειδικότερα, το τμήμα του εν λόγω δικογράφου που αφορούσε το συμβατό των επίδικων οδηγιών προς τους κανόνες του ΠΟΕ επιγραφόταν ακριβώς «Παράνομη συμπεριφορά της Κοινότητας στοιχειοθετούσα πταίσμα».

69 Επομένως, το Πρωτοδικείο ορθώς αποφάνθηκε, με τη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η επιχειρηματολογία περί αντικειμενικής, κατά τους ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας, ευθύνης της Κοινότητας προβλήθηκε οψίμως και δεν ήταν δυνατόν να εξεταστεί, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

70 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

71 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

72 Κατά το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του αυτού κανονισμού, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Ωστόσο, δυνάμει της παραγράφου 3 του αυτού άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι. Το Συμβούλιο ζήτησε μεν να καταδικαστεί η αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα, αλλά αυτή νίκησε εν μέρει όσον αφορά την εκτίμηση του πρώτου λόγου αναιρέσεως που προέβαλε. Ως εκ τούτου, πρέπει να καταδικαστεί να φέρει τα έξοδά της, καθώς και τα δύο τρίτα των εξόδων του Συμβουλίου.

73 Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή θα φέρουν τα έξοδά τους κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη και τα όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ολομέλεια)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Η Biret International SA φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα δύο τρίτα των εξόδων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

3) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως φέρει το ένα τρίτο των δικαστικών εξόδων του.

4) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
Edward	Jann	Σκουρής
Macken	Colneric	von Bahr
	Cunha Rodrigues	

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 30 Σεπτεμβρίου 2003.

Ο Γραμματέας	Ο Πρόεδρος
R. Grass	G. C. Rodríguez Iglesias